

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre.....	16 kor.
Negyedévre.....	4 "
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre.....	20 kor.
Negyedévre.....	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre.....	24 kor.
Negyedévre.....	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

Készenlétben.

(—a) A mozgósítás híre és a háboru eshetősége tartja izgatottságban az embereket. Mindenki erre gondol, mindenütt erről beszélnek, akiről gondolják vagy sejtik, hogy tud valamit, azt, legyen az politikus, katonatiszt vagy újságíró, megostromolják kérdéseikkel. Pedig ma még legelső diplomatáink sem tudnak bizonyosat, talán még külügyminiszterünk sem.

Hogy részleges mozgósítás lesz, még pedig igen rövid idő, valószínűleg 24 óra alatt, az most már bizonyos. De ez már bizonyos volt vasárnap óta, mert Aerenthal külügyminiszter már vasárnap kijelentette a diplomaták ebédjén, hogy a határszélre helyezett csapatainkat meg kell erősíteni, hogy Szerbiába küldendő üzeneteinknek nagyobb súlyt és nyomatékot adhassunk. Ebben a diplomatikus kijelentésben már benne van a részleges mozgósítás bejelentése. Ami azóta történt, a törvényhatóságok értesítése, a behívók szétküldése stb. mind bizonyosabbá teszi a mozgósítást.

A mozgósításnak további csatlakozó jele a börze viselkedése. Hétfő óta valóságos pánik uralkodik a bécsi és budapesti börzén, állampapírjaink egyre esnek, a legutóbbi 24 óra alatt az osztrák hitelrészvény 12 koronával, a magyar 10 koronával esett. A börzianerek hazafiság dolgában sehol sem szoktak eluljární, sajnos, hogy a mieink bátorság és a kettős monarchia ereje iránt való bizalom dolgában sem járnak az elsők között.

A részletes mozgósítás megkezdését jelenti a teljes hadifelszereléssel ellátott dunai flotillának mozgolódása az ó-budai kikötőben. A hat monitor és öt őrző (cirkáló) hajóból álló kis hajóraj ötszáznyolcvan főből álló tisztikara és legénysége teljesen utrakészen és nagy harci kedvvel várja minden percben az indulási parancsot.

A vasutakon hír szerint ma éjjel már beszüntetik a forgalmat, mert néhány napig kizárólag katonai szállítással lesznek elfoglalva. A vörös plakátok, melyek a polgároknak tudtul adják a mozgósítást, már kikerültek az államnyomdából,

néhány nap, vagy talán csak néhány óra múlva megjelennek a falakon.

De ha megtörténik is a mozgósítás, még mindig nem bizonyos, hogy lesz-e háboru. A határainkra felvonuló nagy haderő láttára talán mégis jobbik eszűkhöz térnek az utolsó percben déli szomszédaink,

Ámbár Szerbia népét már annyira feltűzelték a félév óta tartó harci lármával, hogy alig van többé számukra visszatérés, Szerbiának most már nincs választása, csak háboru vagy forradalom között. Az orosz kéz, mely bujtogatta őket, jól működött. Meg lehet elégedve eddigi eredményével. Más kérdés, meg lesz-e az eredménnyel elégedve a jövőben is? Mi bizunk monarchiánk hadseregének erejében, hogy a végeredménnyel nem lesz megelégedve a bujtogató.

Európai háborútól egyelőre nincs oka félni senkinek. A nagyhatalmak egyetértése különösen pedig a monarchia hű szövetségeseinek a német birodalomnak e nehéz időkben is szilárd ragaszkodása királyunkhoz, nem engedi a Balkánon túl terjedni a háborút. Különben is Oroszországnak

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Tini kisasszonynál.

Írta: Mányiné Prigl Olga.

Rajta volt a sor és az Anna, meg a Liza kisasszony, meg az Ágneske, akit csak így hívtak mindig külön-külön becsomagolták a kötéseiket s mintha csak az órát is megbeszéltek volna, pont háromkor betoppantak Tini kisasszonyhoz.

Olyan jó meleg van nála mindig. A szép fehér cserépkályhában egész nap ég a tűz s a lobogó láng keresztül látszik a rácsos kis vasajtón. Karosszék van a kályha mellett, vele szemközt meg egy nagy fákó díván, a min olyan jóízűt lehet ülni, felkuperodva valamelyik szögletébe. Végig-végig gyönyörű szép terítők nyújtózkodnak rajta, a karján, a támasztékján és az asztal, puha párnásszékek is mind tele vannak ilyen terítővel.

Minden csinos, tiszta a Tini kisasszonynál, hogy örül az ember lelke és a mit Liza néni legtöbbször becsül, olyan nagy csöndesség van.

Liza néni ugyanis bérházban lakik még három más családdal, akik fejenként öt-hat tagból állanak. Mikor a gyerekek például katonásdit játszanak az udvaron, az orgonásipnak nevezett nagyság fokozatban a legkisebbet egy-

két éves apróság szokta képviselni. E két határ-kor közt variálók száma mintegy kilenc. Hozzávetve, hogy mindannyian ép torkuak és hogy az édes szüleik még csak hirtől se ismernek semmiféle nevelés-tudományt, el lehet gondolni, hogy Liza néninek nem kevés oka van a panaszkodásra. Pedig elárulta magát, hogy cukorral szokta békéltetni őket, egy egész marokra valót rántott ki a zsebkendőjével.

Anna kisasszony kezében sebesen jár a kötött. Ő beszél a legkevesebbet közöttük és sohase panaszkodik. Hosszu, vékony leány, sima fekete ruhát hord mindig s német regényeket szeret olvasni. Olykor elmond azokból egy-egy részletet az aranyhaju grófnőről, aki halála után feltárt kísérteti s a szerelmes hajóskapitányról, aki a tengerbe fult, de a menyasszonya csak hazavárta mindig.

— Ugy, a legtöbb leány ilyesmért marad ülve, mondta ez utóbbira Tini kisasszony, aki mindig őszinte volt.

Ágneske, aki egy asztalfutót himezett, közelebb hajolt a munkájához.

Igazán szép leány volt Ágneske és az ember azt hihette volna, hogy még csak huszonkét esztendő, ha a hajában nem lett volna több fehér szál mint fekete. Tini kisasszony minden ismerősének elbeszélte, hogy Ágneskének a haja tulajdonképpen a sóborszesztől őszült meg, a mivel locsolgatta, mikor a

feje fájt sokszor. Hanem azért Ágneske véleány tempókban tultett valamennyiőjükön.

Oh kérem csak látták volna, hogy haragudott, ha azt találták mondani: te Ágneske, neked még szerencséd akadhat! Arca felgyult és azt mondta, hogy mindig gyűlölte a férfiakat, kivétel nélkül egytől-egyig. Amazok Bárdal, a segédtelekkönyvezetővel szekirozták, aki kijelentette egy helyütt, hogy komoly szándékai vannak Ágneskét illetőleg, de Ágneske kicsibe mult, hogy ott nem hagyta az egész kompániát, mikor, egyszer felhozták neki.

A sovány Anna, aki mondom sok regényt olvasott össze és azokból meglehetősen költői hajlam ragadt rá, csaknem szentimentális volt, ahogy közbeszóltott:

— Pedig az öreg leány élete olyan, mint a fa élete virág nélkül, mint a hideg tűzhelyé.

Rábólogattak mindannyian s a leejtett szemeket bökdösték a kötöttjükkel.

— Vagy ki tudja, nem-e boldogabbak vagyunk mi így? — Ezt Liza mondta, miután előbb sikerült neki a szemet felvenni. Oh, gondoljátok meg kedveseim, mennyi, de mennyi sok baj van a házasságban, mennyi küzködés! Hányan irigyelnek bennünket!

— Az már igaz. Az embernek így semmi gondja és azt teszi, a mi neki tetszik. Ugy érzi, mintha férfi lenne, korlátlan ur...

WIKUS

CZUKRÁSZATA és

CSOKOLÁDE GYÁRI LERAKATA

NAGYVÁRAD.

FEKETE SAS PASSAGEABAN.

TELEFON 763.

sem pénze nincs a háborura, sem embere. Az egyszerre harciassá lett duma még csak most gondolkodik azon, hogyan lehetne harcképesé tenni hadseregüket.

Némely kislelkűek Olaszországtól is tartanak. Ez pedig szövetségesünk. Ha nem is bizunk hűségében annyira, mint a németekében, akkora perfidiára még sem tartjuk képesnek, hogy ellenünk forduljon. Különben a Gondviselés elég dolgot adott az olaszoknak odahaza. 240 000 embernek az elvesztését és annyi sok millió vagyonnak az elpusztulását az egész művelt világ támogatása mellett is évtizedek alatt is alig lehet kiheverni.

Ha megtörténik is a mozgósítás, ha kiüt is a háboru, akkor sem lesz kislelkű a monarchia népe. Elég érett már a nép arra, hogy belássa a monarchia érdekét és teljes lélekkel tegye azt magáévá akkor is, mikor az a legnagyobb áldozatot követeli tőlünk.

*

A háborus előkészületekről szóló tudósításunk a következő:

Háboru előtt.

Az a tagadhatlan rémület, amelyet tegnapelőtt a háboru és a mozgósítás híre keltett, tegnap, a lapok közleményei révén, némileg csillapult.

A háboru veszedelme azonban nem szűnt meg, mert még mindig nagyon is kétes, hogy sikerül-e a már annyira élére állított kérdést békés uton elintézni.

A Liza mondta megint:

— Hallottátok a szegény kis Berkinét? Istenem, milyen elkényeztetett leány volt és a ferje, Uram bocsá, még kimondani is borzasztó, hogy talán megütötte volna a múltkor...

Összecsapták a kezüket:

— Oh, oh...

Aztán nem is roszakaratból, hanem maguk se tehetek róla, hogy sorba elővették Nagynét, Kerekésné mind... Akivel egyikkel se cserélnek... A Nagynénak például van egy szegény kis nyomorék fia, aki miatt sir éjjel, nappal. Mert bizony minden gyerek gond, az ép is, hát még, akit az Isten úgy megver...

A négy öreg leány olyan szívből sopánkodott, hogy szinte belegörnyedtek. Ágneske tartotta magát köztük legjobban. Egy nagy pipacsot himezett meg, azt nézegette egykedvűen.

Odakint a kurta délután alkonyatra vált s a szürke sötétség megült az ablakba rakott cserepes violák, bimbozó szegfűk között. Tini kisasszony meggyújtotta az ernyős lámpát s a szobalány, aki mellesleg mondva mindenes volt, a théát felszolgált. Mert ők nem kávéztak.

Egyszerre felugrott Tini kisasszony, aztán fontoskodó, titkolódzó arccal vett ki valamit az asztal fiókos szekrény aljából. Ott terítette ki az asztalon. És hogy felugráltak valamennyien! Egyik a másik kezéből kapkodta el.

— Milyen hercig! — A Liza kisasszony

A behívókat már kézbesítették nagy részben úgy Nagyváradon, mint Biharmegyében, csak egyeseknek nem tudták még a fehér lapot kézhez juttatni. Így a vidékről is érkezett Nagyváradra néhány behívó-jegy, hogy a jelenleg itt tartózkodóknak kézbesítse a hatóság. Egy behívó-jegyet a new yorki osztrák-magyar konzulhoz továbbított a katonai ügyosztály, hogy Simon János nagyváradai hangszerész New-Yorkban lakó fiának, az ismert cimbalom művészek kézbesítse. Nagyon valószínű, hogy ifj. Simon János nem fog a kézbesítés vétele után hazasietni.

A városi villamos vasut igazgatósága már korábban kérte a honvédelmi minisztert, hogy a vasut alkalmazottait mentse fel a közforgalom érdekéből a bevonulás kötelezettsége alól. Ugyáltszik azonban, hogy a kérelemnek nem volt eredménye, mert több villamosvasuti alkalmazott megkapta a behívó jegyet s szolgálatát el kell hagyni.

A háborus készülődés előreláthatólag a szintársulat körében is okoz egy kis zavart. Mint értesülünk színészeink közül Beregi és Asszonyi szintén kaptak behívót.

*

Beavatott helyről különben azon biztos értesülést vesszük, hogy a mozgósítás feltételül bekövetkezik; lehet, hogy 1—2 nap múlva, vagy 5—6 nap múlva és pedig négy hadtestet mozgósítanak: a temesvárit, a budapestit, nagy-szebenit és zágrábit.

A tervzet szerint kettő átkel a Dunán, illetve Száván, a harmadik pedig a Drinán. Így két felel támadná meg Szerbiát.

valósággal táncoltatni kezdte, mintha benne lett volna a csöpp szőke baba. Igen, a Tini kisasszony édes bátyjának a kicsi leánya, akinek az apró ruha készült. A Tini kisasszony keze munkája. S hogy el tudta becézgetni a legutolsó kis fodrát, a libegő szalagocskáit! Selyempapirosba tette el, hogy majd elküldi nekik karácsonyra. De, — és itt a babát dicsérte fel és a családjukat, — olyan gyerek talán nincs is több a világon.

A négy öreg leány ott maradt a divánon ülve, úgy, ahogy összebújtak. A fehér kályhában lobogott a láng és a hirtelen támadt nagy csöndességet Anna kisasszony szakította meg:

— Talán haza is mehetnének...

Összefogózkodtak ketten, ketten. Az utcán pislogtak a petróleumlámpák, havas, olmos eső csapkodott. Ágneske fázósan bujt bele puha, meleg kabátkájába s míg egyik karjával a sovány Annába kapaszkodott, a torkát úgy szorongatta valami. Kétszer is hozzáfogott, hogy no, most kimondja, de a hangja mégis színtelen volt és olyan nagyon félénk:

— Tudjátok-e, hogy hozzámegyek Bárdhoz...

Amazok örültek és csodálkoztak és összecsapkodták a kezüket:

— No, nem megjövendöltük a szerencsédet? Te álnok Ágneske tel!

A kis szolid, vékony karikagyűrű ott volt az Ágneske kabátja zsebében. És ők elnézgették a sarki lámpa halvány világánál, a kopogó havas esőben.

Nagyvárad szerepe.

Katonai körökből kiszivárgott hírek szerint a bekövetkező háboruban Nagyváradnak fontos szerepet szántak.

Nagyvárad lenne az a gócpont, ahonnan a hadakozó csapatok ellátását intéznék. Innen élelmeznék a harcoló csapatokat, itt halmozná össze a csatatérre szállítandó fegyvereket, lőszereket s más hadiszereket, továbbá itt rendeznék be nagy arányokban a kórházakat, ahova a könnyebb és szállítható betegeket helyeznék el, mert a csatatérhez közelebb eső helyeken a nem igen szállítható, súlyos betegek nyernének elhelyezést.

Nagyváradot azért szemelték ki ilyen fontos gócpontul, mert több irányban kitűnő vasuti összekötetése van s a háboru színhelyétől nem esik távol s még sem valószínű, hogy a hadmiveletek idáig terjedhetnének.

Hadiszer-szállítás Bulgárián át.

Szófia, márc. 17. A bolgár kormány Oroszország sürgős kívánságára megengedte, hogy Szerbia részére szánt hadiszer Várnán és Burgászon át Szerbiába szállítsanak.

Belgrád, március 17. Pasics köz-munkaügyi miniszter az ó-radikális párt vezére tegnap délután meglátogatta Sergejev orosz követet, Pasics később az ó-radikálisok klubjában azt mondta hűveinek, hogy a látogatás eredményeivel nagyon meg van elégedve, mert az orosz követ értésére adta, hogy Oroszország nem fog többé nyomást gyakorolni Szerbiára. Az orosz kormány nagyon korrektnek találja a szerb kormány által a bécsi külügyi hivatalhoz intézett jegyzékét és nem fogja tűrni, hogy Szerbiát még egyszer megalázzák.

Oroszországnak nincs pénze.

Berlin, márc. 17. Már két héttel ezelőtt jelentették a lapok, hogy az a párisi pénzcsoport, amely a legutóbbi orosz kölcsön lebonyolította, a francia kormányval történt megállapodás alapján azt a feltételt kötötte ki, hogy Oroszország kötelezettséget vállaljon az iránt, hogy a Balkánon nem kezd háborus vállalkozást. Kokovcev orosz pénzügyminiszter ezt a kötelezettséget elvállalta s erre nyomban befejezték a kölcsön tárgyalást. Ugyanezek a pénzügyi körök a londoni Rottschild csoporttól azt az értesítést kapták, hogy Stolipin és Kokovcev határozottan fenn akarják tartani a békét, ami már azért is valószínűnek látszik, mert Oroszország egyáltalában nincs abban a helyzetben, hogy háborut folytasson. A Times ebből azt a meggyőződést meríti, hogy a szerb osztrák-magyar háboru lokalizálva fog maradni.

Konstantinápolyból jelentik nekünk; A kamara pénzügyi bizottsága elhatározta, hogy a szultán civillistáját havi ötvenezer fontban állá-

Első szent áldozási EMLÉKKÉPEK, valamint mindennemű szentképecskék

legnagyobb választékban, különféle alakban és legszebb kivitelben magyar, német, vagy tót szöveggel a legjutányosabb árban kaphatók **BUZÁROVITS GUSZTÁV** könyvkereskedésében **Esztergomban**.
Mutatvány képek és árjegyzékek ingyen és bérmentve.

pitja meg. A császári családtagjainak apanaszát ezentul a szultán fogja kifizetni. A császári hercegek eddig havonként ezer fontot, minden hercegné ötszáz fontot s a szultánnak minden veje kétszázötven fontot kapott. Ezentul csak a trónörökös kap apanaszt, melynek összegét azonban még nem állapították meg.

A szerbek haditerve.

London, március 17. A mai reggeli lapok is teljesen reménytelennek mondják a helyzetet és egyes szerkesztőségek már gondoskodnak arról, hogy lehetőleg kimerítő és részletes harctéri tudósításokat kapjanak. A Standard belgrádi speciális tudósítója már elküldte lapjának a szerb kormány hadi tervét, a melyet előkelő tisztek értesítése alapján állított össze. E szerint a szerbek, a kik föltétlenül számítanak Románia, Bulgária és Törökország semlegességére, az öt hadosztály közül hármat Nisben fognak koncentrálni, a másik két hadtest pedig a Drina környékén Bosznia ellen fog operálni. A dunai határt és különösen Szendrőt, Belgrádot és Kraguljevácot nem fogják komolyan megvédelmezni, hanem Nis környékén keresik majd a döntő ütközetet. A Nis körül lévő hegyeken az utóbbi hónapokban számos üteget állítottak föl. A Drina menti hadműveleteknél a szerbek számítanak a bosnyák fölkelők segítségére.

Konstantinápoly, március 17. Minthogy a porta a német és az osztrák és magyar nagykövet előterjesztésére véglegesen megtiltotta, hogy Törökországon át hadiszert szállítsanak Szerbiába, a szerb kormány a bolgár kormányhoz fordult azzal a kéréssel, hogy a Szalonikiban főlhalmozott hadiszernek Varnán át Szerbiába való szállítását engedje meg.

London, márc. 17. A Timesnek jelentik Pétervárról. A bécsi külügyi hivatal hivatalosan értesítette az orosz kormányt, hogy a szerb kabinet válaszejegyzéke nem elégitette ki.

London, márc. 17. A Daily Mail-nak jelentik Hamburgból, hogy a Hamburgban és Altonában tartózkodó osztrák és magyar hadkötelezettek sürgős parancsot kaptak, hogy azonnal vonuljanak be ezredükhöz.

A készülődés a háborúra.

Budapest, március 17. A keleti pályaudvar főnöksége utasítást kapott, hogy a teherfölvételt redukálja, úgy hogy a megérkező parancsra azonnal beszüntethesse azokat és az illető vonalakra katonai szállításokra kocsikat tartson készen.

A személy és tehervonatok csak Zimonyig közlekednek. A hidon át nem mennek.

A székesfehérvári ezred Bilekbe ment. Az ezred után nyolcvan gyorstüzelő ágyú és lövészer indult utnak.

A közuti vasut igazgatósága zavarban van, mert több mint kétezer alkalmazottja várja mozgósítás esetére a behívót. Ha ezek elmennek, a forgalomban nagy zavarok támadnak.

A szerb kormány magatartása.

London, márc. 17. A Times belgrádi levelezője az ottani kormány hivatalos magatartásáról a következőket közli:

— A szerb kormány teljesen meg van győződve arról, hogy abban a válaszban, melyet Ausztria-Magyarországnak a kereskedelmi szerződés dolgában adott, korrektül, udvariasan és teljesen kielégítően válaszolt. A szerb kormányrak nem szándéka, hogy a kereskedelmi érdekeknek a diplomáciai differenciákkal való

összekeverését megengedje. A szerb kormány véglegesen kijelentette, hogy a boszniai kérdést európai kérdésnek tekinti. **Szerbia ezt az álláspontját nem fogja módosítani.** A kereskedelmi szerződés tekintetében nem fog képtelen fejtegetésekbe belemenni és a szomszéd monarchiának olyan szellemben válaszolt, melyet annak a szükségnek az érzete sugalmazott, hogy rendes viszonyok álljanak fel a két szomszéd állam között.

Oroszország és a szerbek.

Pétervár, március 17. A Dumában ma gróf Bobrinszky kezdeményezése folytán egy felhívást közzétettek, melyben *Szerbiát nyugalomra intik.* »Oroszország minden rokonszenve« — mondja a felhívás — »Szerbia mellett van, Ausztria-Magyarország tudja meg, hogy el fog következni az az idő, amikor meg fogják torolni a Szerbián elkövetett sérelmeket. Oroszország ma nincsen abban a helyzetben, hogy Szerbiáért sikra szálljon, de idővel meg fog erősödni annyira, hogy Ausztria-Magyarországgal leszámolhat.

A felhívást sok oktobrista és kadétpárti képviselő és ezenfelül a mérsékelt jobboldal tagjainak egy része is aláírta.

Forgách gr. családja Zimonyban.

Az utolsó óra.

Zimony, márc. 17. Forgách gróf belgrádi követünk családja tegnap este a 905. számú vonattal Zimonyba érkezett s a hotelben bérlet szállást. Ami újabb bizonyága, hogy immár órák kérdése a béke sorsa. Forgách gróf családjának környezetében azt állítják, hogy Forgách gróf a külügyminiszter rendelkezésére cselekedett, amikor családját magyar területen helyezte biztonságba, mert Belgrádban ma már nem törődnek a nemzetközi kötelezettségekkel s nincs kizárva az sem, hogy maga belgrádi követünk, ha külügyi kormányunk újabb és utolsó izenetét a szerb kormányrak átadta, Belgrádból Zimonyba jön és ott várja meg az izenetre adandó választ.

Megemlítésre érdemes, hogy tegnap a belgrádi vasutasokat, a kisérő személyzetet, de még a hordárokat is fegyverekkel látták el.

Ugyancsak Forgách gróf családja környezetéből került ki, hogy belgrádi követünk kedden éjjel veszi kézhez a közös minisztertanácsban megszövegezett a szerb kormányhoz intézendő kérdőpontokat, amelyre a válaszára kétszer huszonnégy órát tűz ki. E választól függ: vagy a kölcsönös leszerelés megkezdése vagy a háboru.

Egy milliárd hadikölcsön.

A háboru veszélye az összes belügyi kérdéseket háttérbe szorította. A bankról ma már senki sem beszél, még kevésbé hallani a fuzióról és egyéb politikai kérdésekről. Mint értesülünk, a képviselőházat a háboru kitörése esetén királyi kéziratral azonnal elfogják napolni. Előzőleg azonban úgy a képviselőház, mint a főrendiház *egy milliárd hadikölcsönnek* Magyarországra eső kvótáját fogja megszavazni.

Ugy halljuk, hogy a hadikincstár már eddig is mintegy háromszáz milliót kölött felszerelésekre és csapatszállításokra. Ez utóbbi összeget a Magyarországon és Ausztriában a legutóbbi időben kibocsátott pénztári utalványokból fedezték.

Annyi bizonyos, hogy a Szerbiával való

háboru óriási anyagi áldozatokkal fog járni. Külügyi kormányunk éppen ezért mindent megtesz, hogy a háboru elkerültesse, mert a szegény Szerbiától pénzbeli hadikárpótlást úgy sem lehet kapni, területi okkupációnál meg majd a hatalmakkal fogunk szembe állani. Mindazonáltal a jelenlegi helyzet: tudniillik, hogy állig felfegyverkezve hónapokon át őrizzük határainkat, teljesen tarthatatlan és sokkal súlyosabb az egy-két vagy három hónapos háborunál.

Remény a kibontakzásra.

Bécs, március 17. A tegnap tartott közös minisztertanács határozata demonstrálja a két kormány teljes egyetértését Aerenthal báró külügyminiszter balkán politikájával. Még mindig van remény a békés kibontakzás lehetőségére.

Uj csapatparancsnok.

Bécsből jelentik: *Auersperg* Károly herceg hadtestparancsnok helyére *Schödler* Ferenc altábornagyot, a nagyszebeni 16-ik gyalogdandár parancsnokát nevezték ki a lemergi 11-ik hadtestparancsnokává és *Waresanin* tábornok, zárai hadtestparancsnok helyére *Fanta* Károly altábornagyot, a 34-ik gyalogdandár parancsnokát nevezik ki hadtestparancsnoknak.

A bandák visszaszorítása.

Belgrád, március 17. A hadügyminiszter értesülése szerint a Drina vidékén szerb-bandák a saját felelősségükre már »dolgozni« kezdenek. Zsivkovics hadügyminiszter több külföldi tudósító előtt kijelentette, hogy a bandák garázdálkodásáért semmitéle felelősséget el nem vállal. A határ csapatok különben is azt a megbízást kapták, hogy a bandákat a határtól 15 kilométernyi távolságban tartsák.

A király és Vilmos császár.

Bécs, március 17. Tegnap a király hosszabb telefonbeszélgetést folytatott Vilmos német császárral. A beszélgetés után nyomban, nem közös miniszteri értekezlet, hanem haditanács volt a király elnöklele alatt.

Dinamitbombák Szalonikiben.

Delkamanban (Florina-járás) a hatóságok Nikola papnál egy eldugott helyen negyven dinamitbombát, harmincöt automatikus bomba számára elkészített szelencét, igen sok robbanóanyagot, továbbá egy olyan buvóhelyet földöztek fel, amely egy nagy banda számára szolgálhatna menedékül.

Legujabb.

Baja, március 17. Nagy feltűnést keltett itt ma reggel két monitor megérkezése. A hajókon piros-fehér lobogó lengett. A két hajó a monitorok előhajói voltak. A Dunán már nincs jég s így a monitorok minden akadály nélkül vonulhatnak le.

Fiume, március 17. Az elmúlt két éjjel katonákkal megrakott vonatok érkeztek. A katonákat hajón szállították Fiuméből Dalmácia határára. A fumei raktárak vezetőségei utasításokat kaptak, hogy helyiségeiket kórházzá alakítsák át.

Belgrád, március 17. György herceg a haditanácsból jövet a tisztek előtt azt mondta, hogy a szerb nép és katonaság nem fogja engedni magát az osztráktól

megaláztatni. Szerbia addig fogja magát védeni, amíg csak egy katonája fegyverben áll.

Zimony, március 17. A Száva hidját tegnap éjjel a szerbek felakarták robbantani, azonban megakadályozták s a hid őrseit megerősítették. A lakosság igen fél és tegnap igen sokan elköltöztek a városból.

Belgrád, március 17. A katonaság állandóan készenlétben van. A tisztek minden idejüket a kaszárnyákban töltik. A legénységet egyáltalán nem engedik ki a kaszárnyából. A hangulat ott is nyugtalan, György herceg állandóan politizál s heves megdondolatlanságát a szerb hadügyminiszter helyesli.

Budapest, március 17. A hadilétszámra való behívó-jegyek szétküldését elrendelő miniszteri sürgönyökkel egyidejűleg utasítást kaptak a főispánok a mozgósításra vonatkozólag is. Ez az utasítás úgy intézkedik, hogy a törvényhatóságok legyenek elkészülve a napokban bekövetkező általános mozgósításra.

Berlin, március 17. Bécsi diplomata körökben az a hír van elterjedve, hogy miután a szerbek viselkedése olyan kihívó, hogy **békés elintézésről szó sem lehet,** s így valószínűnek tartják, hogy csapataink **hétfőn elfoglalják Belgrádot.**

Bécs, március 17. A legutóbbi haditanácsban, amelyen a király és a trónörökös is részt vett, Arentthal a királyt arról igyekezett meggyőzni, hogy a konfliktust békésen is el lehet intézni. A király erre azt mondta: *Öreg vagyok már és nem akarok gyalázatban meghalni,*

Budapest, március 17. Ma délután a monitorok parancsot kaptak és **holnap reggel indulnak Belgrád bombázására.** Egy másik hír szerint a szerbek Belgrádot kiürítették és Kragujevácbá vonultak vissza, ahol mintegy 15 ezer embert vontak össze, hogy a döntő ütközetet megvívassák.

A megye tavaszi közgyűlése.

Biharmegye törvényhatósága tegnap tartotta meg tavaszi közgyűlését. A közgyűlésen a háborus intézkedések nagyon meglátszottak amennyiben a vidéki tisztviselők közül egyáltalán nem jelent meg senki. A gyűlés előtt az összegyűlt bizottsági tagok a háborus hírek befolyása alatt állottak. A nagyteremben kisebb nagyobb csoportokban tárgyalták a balkáni ügyeket. Kilenc órakor megváltozott a hangulat **Glac Antal** főispán megnyitotta a közgyűlést.

A szokásos megnyitó után a főispán az elhunyt megyebizottsági tag **Cziffra Gerő** érdemeinek méltatásával foglalkozott lelkes szavakban. Végül javasolta, hogy a közgyűlés **Cziffra Gerő** érdemeit jegyzőkönyvileg örökítse meg.

Közérdekű ügyek.

Az alispán időszaki jelentése következett ezután.

A jelentést **Keszthelyi Zoltán** főjegyző olvasta fel beszámolva a vármegyében történt eseményekről és közállapotokról. Az alispáni jelentésben **Miskolczi Ferenc** a **mezőkeresztesi** tömeges pálinkamérgezésről is tett jelentést. Megrázó színekkel ecsetelte a történeteket, melyek katasztrófa-zerüleg érintettek Mezőkeresztest. Az alispán jelentésnek eme része alatt gyűjtőveket köröztek a bizottsági tagok között, s a mezőkeresztesi megmérgezett emberek családtagjai részére szép összeget gyűjtöttek össze.

Az alispán ezután a gazdasági állapotokról számolt be. E szerint az őszi vetés állása igen gyenge mert a hosszú tél sok kárt tett. A szőlő is így áll.

Az igazoló választmány jelentését, mely szerint a vármegyén az ügyosztályokban restancia nincs tudomásul vette a közgyűlés.

A beéli főszolgabírói állás.

Az alispáni és igazoló választmányi jelentés után a főispán a harmadik tárgyat a beéli főszolgabírói hely betöltését vette elő. A főispáni bejelentés után a bizottsági tagok harsány éljenzében törtek ki.

— Éljen Ertsey!

Az éljenzés lecsendesedése után a távollévő gróf **Tisza István** és **Beöthy László** jelölő bizottsági tagok helyett a közgyűlés **Telegdy József** és **Száhlender Károly** bizottsági tagokat választotta meg. A főispán a maga részéről **Balogh Mihály, Nadányi Károly** és **Seabó József**et nevezte ki. A bizottság a megalakulása után visszavonult.

A főszolgabírói állásra pályáztak **Ertsey Géza, Poyárn Ernő** és **Darabont Endre** szolgabírák. Poyárn időközben visszalépett, s a mind két pályázót jelölő bizottság a főszolgabírói helyre. A jelölés kihirdetése után a közgyűlés mint egy ember kiáltotta.

— Éljen Ertsey.

Glac Antal főispán megállapította az egyhangú szavazást s **Ertsey Géza**t a beéli járás főszolgabírójának jelentette ki. Az így megüresedett első osztályú szolgabírói állásra pályáztak **Tempeleán Dezső** és **Középegy Dezső**. A választás egyhangú volt s **Tempeleánt** választották meg. A **Tempeleán** megválasztásával üresedésbe jött II-od osztályú szolgabírói helyre **Marjay Barna, Lakatos József, Bersán Kornél, Tunyoghgy Lajos** pályáztak. **Tunyoghgy Lajos** időközben visszalépett.

A választás itt is egyhangú volt s **Marjay Barnát** választották meg. Érdekes, hogy **Marjayt** a még mindég többségben lévő 67-es párt választotta meg s **Marjay Barna** fia **Marjay Péter**nek a hosszúpályi kerület képviselőjének.

Cziffra Gerő öröke.

A szolgabírói választások után a **Cziffra Gerő** halálával megüresedett közigazgatási bizottsági hely betöltésére kerül a sor. A szavazatszedő bizottság tagjai lettek **Száhlender Károly** elnöklésével **Szabó József** és **Baranyi András**. A szavazás titkos volt s a kisteremben folyt le. Leszavaztak összesen 112-en s ebből:

Plathy Miklós	86
Vertán Zoltán	26

szavazatot kapott.

Tárgyalás alá került ezután az állandó választmány javaslata, melyben a **Jókai Mór** szobrára 300 koronát javasol megszavazni. A javaslatot elfogadták.

Az ottományi községének ügye következett tárgyalás alá. Ottomány község képviselőtestületének még ezelőtt hat évvel meghagyta az alispán, hogy építsen megfelelő községházat. Akkor a képviselőtestület 10,000 koronát szavazott meg e célra. Ez a pénz azonban kevésnek bizonyult s az alispán újabb költségek megszavazását kérte a képviselőtestülettől. A képviselőtestület ezt megtagadta, sőt így járt el egy későbbi felszólításra is, mire az alispán felírt a belügyminiszterhez, hogy oszlassa fel a képviselőtestületet. A miniszter a felírt újabb felszólítást rendelt el. Mivel azonban a szakér-

tők és az illetékes személyek meghallgatása után arra a meggyőződésre jutott az alispán, hogy a község most sem fogja a kívánt összeget megszavazni, azért javasolja, hogy a képviselőtestület feloszlatása iránt ismét irjon fel a vármegyére. A javaslatot a közgyűlés elfogadta.

Bizottsági előterjesztések.

A közegészségügyi bizottság javaslatát, melyben a Komádiiban felállítani kért II-ik gyógyszerár elutasítását véleményezte, a közgyűlés elfogadta, ellenben a nagyszalontai III-ik gyógyszerár megadása itánti kérelmet pártolólag fogja felterjeszteni a belügyminiszterhez.

A tiszti nyugdíjbizottság jelentését, mely a nyugdíj-szabályrendelet módosítását javasolta a közgyűlés elfogadta és a szabályrendelet át-dolgozására bizottságot küld ki, melynek tagjaiul **Markovits László, Pekanovits Imre, Ertsey Péter, Nagy Márton, Gyöngyössi István, Baranyi András, Ujházy Antal** és **Hant Gyula** lettek megválasztva.

A másfélmilliós kölcsön és a fürdővasut ügye.

Bemutatta ezután az alispán a Magyar Jelzáloghitelbank, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár és a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank együttes ajánlatát mely szerint a pénzüzetek az építendő 13 új kúrd költségeire 1.600.000 koronát 5 és egynegyed százalékos évi ammu-itással hajlandók megadni. Tekintettel arra, hogy ilyen feltétel mellett a helybeli pénzüzetek is adnak kölcsönt, az alispán a kölcsön felvételét elhalasztani kéri arra az időre, amikor olcsóbb pénz is lehet kapni.

A másfélmilliós kölcsön után a főügyész mutatta be a fürdővasutak engedményeseivel kötött ut- és hidhasználati szerződést. A főügyész javasolja, hogy a használhatási jog 1906-ban a vármegyére szálljon vissza. **Miskolczi Ferenc** dr alispán javasolja, hogy e jogról a megye a város javára mondjon le tekintettel arra, hogy a kórház kitélepitésénél a város ingyen engedte át a régi temető helyét.

A közgyűlés az alispán javaslatát elfogadta s ezzel a közgyűlés déli 1 órakor véget ért.

A főrendiház ülése.

Budapest, március 17.

A főrendiház mai ülésén a képviselőház által elfogadott és kiterjesztett adóreformjavaslatot tárgyalták. **Dessewffy Aurél** gróf elnöki előterjesztései után következett a házadóról szóló javaslat tárgyalása. Ugy ezt, mint a tőkekamat és járadékadóról, általános kereseti adóról, a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adójáról szóló javaslatot elfogadták.

A jövedelemadónál volt csak némi kiváta. **Zichy Rafael** gróf és **Ambrózy báró** ajánlottak módosításokat, amiket azonban a főrendiház többsége nem fogadott el.

A közszolgáltatások egyesített kezeléséről; a közadók kezeléséről szóló javaslatoknál csak a paragrafus számát olvasták, de egyikhez sem akadt felszólaló.

Igy tehát az egész adóreformot úgy általánosságban, valamint részleteiben is elfogadták.

Az elnök kérve a tagokat, hogy a délutáni értekezleten jelenjenek meg a jegyzőkönyv hitelesítése után az ülést berekesztette.

Képviselőház ülése. A képviselőház ma délelőtt 10 órakor ülést tart, melyen a telepítési törvényjavaslat tárgyalásának előkészítésére egy 31 tagú bizottságot választanak meg. Egy igazságügyi bizottságot is küldenek ki a Fehérvár-kormány dolgainak megbélyegzésére vonatkozó törvényjavaslat előkészítésére.

Interpelláció Szerbiáról. Hir szerint a képviselőház holnapi ülésén *Szemere* Miklós interpellál a szerb ügyről.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

Márc. 18. A kath. kör. böjti estéje d. u. 6 órákor a jogakadémián.

Március 18. A községi iskolaszék ülése, délután 4 órákor.

Március 28. A Biharmegyei Kaszinó közgyűlése.

Március 19. Nyugdíj biz. ülése a városházán d. u. 3 órákor.

Március 30. Helyszini tárgyalás a harmadik vashid ügyében.

Március 29. és 31. Utmesteri vizsga az államépítészeti hivatalnál.

Ápr. 1. A kath. kör böjti estéje d. u. 6 órákor a jogakadémián.

Április 3. Geyer Stefi hangversenye a Csarnokban.

Ápr. 15. A kath. kör hangversenye d. u. 6 órákor a főgymnáziumban.

*** Kataszteri munkálatok Biharmegyeében.** Amint a tavasz kibontakozik, a nagyváradi m. kir. kataszteri hivatal mérnökei ki szállnak nyári munkálatra, hogy a helyszineléseket eszközözlék. Ezen a nyáron Vaskóh, Szohodol, Kiskóh, Magura és Bragyet községek területét helyszinelik. Ezzel Biharmegye egész területe helyszinelve lesz, csupán Budurásza község területe marad még felméréstelenül s ezt a jövő évben végzik.

*** A 3-ik vashid építése.** A nagyváradi harmadik vashid építésére vonatkozó közgyűlési határozatot a kereskedelmi miniszter jóváhagyta. A helyszini szemle az építendő hidaál március 30-án lesz, amelyre a városi tanács *Köszeghy* József v. főmérnököt és dr *Thury* László v. főügyészt küldte ki.

*** A tüdőbetegek hegyi üdülőhelyét kibővítik.** A nagyváradi hegyen fekszik a tüdőbetegek hegyi üdülőhelye, melyet nagy áldozatok árán létesítettek. Az üdülőhely eddig csak nyárára volt berendezve. Most azonban *Glac* Antal főispán buzgalkodása és a lat. szert. *káptalan*, valamint *Radu* Demeter és *Stein* Dezső birtokos áldozatkészsége folytán az üdülőhely ki lesz bővítve s úgy lesz berendezve, hogy télire is alkalmas lesz a betegek részére. A káptalan ugyanis felajánlotta, hogy a téli épületek elkészítéséhez a szükséges téglanyagot teljesen díjtalanul fogja szolgáltatni. *Radu* Demeter görög katolikus püspök az építkezéshez szükséges faanyagot ajánlotta fel amíg *Stein* Dezső a szükséges mész és homok anyagot. A nagylelkű adományokból valószínű, hogy már a folyó évben felépülnek az új épületek. — Itt említtük meg kapcsolatosan, hogy gróf *Apponyi* Albert kultuszminiszter, *Glac* Antal főispán közbenjárására a nagyváradi l. szert. püspökség időszakos jövedelméből 3000 koronát engedélyezett a nagyváradi tüdővész ellen védekező egyesület részére.

*** Kinevezés.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *Szabó* Dezső nagyváradi főreáliskolai h. tanárt a székelyhídi állami főreáliskolához; *Kovári* Andor nagyszalontai áll. főgymnáziumi h. tanárt eddigi helyén; *Fodor* Ferenc nagyváradi áll. főreáliskolai h. tanárt a nagyszabenyi áll. főgymnáziumhoz; *Varga* Gábor nagyváradi áll. főreáliskolai h. tanárt a székesfehérvári áll. főreáliskolához, rendes tanárokká nevezte ki.

*** Vizsga az utmesteri tanfolyamon.** A nagyváradi államépítészeti hivatal helyiségében az idén utmesteri tanfolyamot kezdett amit most fog bezárni f. hó 29. és 31-én, amikor a záróvizsgálatokat fogják megtartani. A vizsgáló-

bizottság elnökének *Petrassék* Ferenc műszaki főtanácsos lett kiküldve.

*** Titokzatos haláleset.** Remilong Andor 21 éves facér kereskedő segédet tegnap délután beszállították a biharmegyei közpórházba Körözs-utca 40 szám alatt házból, hol *Lukács* András nevű nagyapjánál (ki ott házmester) lakott. Remilong 15-én lett rosszul s a kórházba való beszállítása után rövidesen meghalt. Miután a halál oka ismeretlen, a hullát fel fogják boncolni.

*** Lopott pénzen pezsgőzött.** 15—16-ra virradó éjszaka egyik *Kossuth* Lajos-utcai cukrászdában Magyar László élesdi vasuti gyakornok pezsgőzött és feltűnést is keltett, azonban nem fizetett. E miatt azután kellemetlensége is volt a cukrászdabeliekkel. Ma tudta meg a rendőrség, hogy a fiatal embert az élesdi csendőrség ott tegnap elfogta, mert Nagyváradra jövele előtt egy barátja ládáját feltörte s onnét 1200 korona pénzt lopott ki. Majd visszatérve a lopott pénzt 200 korona híján visszatette a ládába.

*** Dr Berkovits Miklós temetése.** Dr *Berkovits* Miklós városi tb. főorvos hülttetemét tegnap délután szállították Nagyváradra. — A temetés ma, március 18-án délelőtt 10 órákor lesz. A végtisztességtételen a városi tisztikar és a törvényhatóság tagjai testületileg vesznek részt. Erre vonatkozólag a polgármester a következő felhívást adta ki: Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának és tisztikarának t. tagjait felkérem, hogy felejtethetetlen tisztársunknak dr *Berkovits* Miklós városi tb. tiszt főorvosnak a f. évi március hó 18-án d. e. 10 órákor a kapucius utcai gyászházánál történendő végtisztességtételén megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1909 március 16. án. *Rimler* Károly, polgármester.

*** Az értarosiak ártézi kutja.** Értarcsa község már három ízben is kísérletezett az iránt, hogy a község megfelelő ivóvizet nyerhessen. A kísérletek eddig hajótörést szenvedtek és a nagy kiadások hiábavalókká váltak. Most a község a földmívelésügyi miniszterhez fordul kérelemmel, hogy nyújtson állami támogatást egy megfelelő ártézi kut furásához.

*** A katolikus kör böjti estéje.** A nagyváradi katolikus kör ma, csütörtökön este 6 órákor tartja a kir. kath. jogakadémia dísztermében böjti estéjét, amelynek kiváló érdeket kölcsönöz azon körülmény, hogy az országosan ismert kiváló író és kritikus: *Görcsöni* Dénes (Friedreich István) szabad előadást tart. Az országos nevű férfiú nagy tudását, széles körű ismereteit viszi harcba minden nyilvános szereplésénél a katolikus ügyek érdekében s így mai nagyváradi előadása is méltán kelt érdeklődést a legszélesebb körben. *Görcsöni* Dénes ma, csütörtökön érkezik Nagyváradra s *Fetser* Antal püspöknek lesz szívesen látott vendége. A böjti est programjának többi pontja is érdekes és kiváló műélvezetet nyújt a bizonyára nagy számban megjelenő előkelő közönségnek. A teljes műsor a következő:

1. Hegedűjáték, előadja *Korda* Rózsika, zongorán kíséri *Beleznay* Antal.
2. Szabad előadás, tartja *Görcsöni* Dénes.
3. *Erdélyi* D.: Magyar ábránd, cimbalmon előadja *Bodnár* Gizella.
4. Esti csillag, éneklő *Lobermayer* Gyula vezetése alatt a férfi daloskör.

*** Dr Grámm Károly nyugdíjazása.** Említettük már, hogy dr *Grámm* Károly, Nagyvárad árvászekének helyettes elnöke nyugalomba akar lépni s ez iránt már be is adta kérvényét. A nyugdíj bizottság holnap pénteken, március 19-én délután 3 órákor ülést tart, amelyen *Grámm* Károly nyugdíjazásának kérdésében határozni.

*** A hivatalos órák a városi pénztárban.** A legutóbbi városi közgyűlésen *Déry* János törvényhatósági bizottsági tag az iránt interpellált, hogy a városi főpénztárban a felelőknek nagyon megnehezítik a ki- és befizetést, mert a pénztárnok igen sokszor a délelőtti folyamán kénytelen egy vagy másik pénzügyintézetbe menni, a városi pénzek kivétele vagy behelyezése céljából. Ilyenkor pedig a városi pénztárban nem fogadják el befizetést és nem teljesítenek kifizetéseket. Ennek a helyzetnek a tarthatatlanságát a polgármester is elismerte, de felelőssége tudatában semmi intézkedést nem tehet, mert a szabályrendelet szerint be- és kifizetéseket csak a pénztárnok teljesíthet s a pénzügyintézetknél is csak a pénztárnok járhat el a városi pénzek elhelyezése vagy kivétele körül. A városi tanács tegnap tárgyalta ezt a kérdést, de más megoldást nem talált, mint-hogy a hivatalos órákat a pénztárban egy félórával megtoldotta, s így délelőtt fél 9 órától déli 12 óráig lehet befizetéseket teljesíteni s ez idő alatt történnek a kifizetések is.

*** Az artisták szervezkedése.** Az országban jóval fölül mulja az artisták száma a rendes színészek számát. Az artisták jó része nem a művészetet szolgálja, hanem üres léhaságok produkálásával tölti idejét. Ezek a produkciók olyan természetűek, hogy megbotránkozással hall róluk minden erkölcsi érzékkel bíró ember. Az utóbbi időben azonban olyan irányzat is kezd tért hódítani ezen a téren, amely már komolyabb bírálatot is igényel és a tisztesség határai között mozog. Ennek az irányzatnak hívei megalakították az Országos Artista Egyesületet és most azon törekcsenek, hogy a vidéken minden olyan artista, aki nem tagja az egyesületnek az ne nyerhessen működési engedélyt. Most az alispánhoz fordul kérelemmel az egyesület, hogy a jövőben csakis igazolvánnyal ellátott artistáknak adjon ki játszási engedélyt és ezáltal elejét fogják venni az idegen nyelvű artisták beözönlésének és lehetőségessé teszik az izléstelenségek térfoglalásainak megakadályozását.

*** Térzenék.** A 37-ik háziezred zenekara ma március 18-án, d. u. 4—5 óráig a Szt. László-téren és 24-én a jövő héten szerdán a Fekete-Sas passageában térzenét ad.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök d. u. 3 órákor ifjusági előadás: *Liliomfy*, este: *Boccaccio*.

Péntek: *Vasgyáros*.

Szombat: *Erdészleány*.

Vasárnap d. u.: *Jókedvű paraszt*, este: *Szépcsöndesen*, *Hamu*, *Nyílt pályán*.

A vig özvegy. A színházi hét műsorváltozása ma este kedves eseményhez jut-tatja a közönséget. A vig özvegy, *Lehár* bájos zenéjű operettje fog színe kerülni, az elegáns, sikkes és csodaszépen énekes *Vig* özvegyet *F. Károlyi* Leonával a címszerepben. Az operette főszerepeit a régi kipróbált erők játsszák s a közönségnek a műsorváltozás kellemetlensége folytán egy igazán pompás előadásban, az operette keretén belül előadott látványos táncokban és a *Vig* özvegy előadásának számos ügyes trükkjében lesz alkalma gyönyörködni. A színház ezt megelőzően délután is tart előadást, az ifjuság számára a *Liliomfy* adják *Szigligeti* nagy népszerűségű vigjátékát. A darab előadását *Szigligeti* halálának évfordulója teszi aktuálissá. A kitűnő szereplőknek előreláthatóan zsúfolt nézőtér fog tapsolni.

ZENE.

Egyházi hangverseny a Szent-Vince intézetben.

Igen érdekes és művészi értékkel bíró hangverseny lesz vasárnap este 6 órakor a Szent Vince intézetben, A hangversenyt Ujhelyi Aranka adja. A program-számok mindenikét maga Ujhelyi szerezte s azok az egyházi zene kereiteiben mozognak. Különösen nagy sikere kínálkozik a klasszikus zeneszámoknak. A hangversenyre a belépti jegyek I-ső 5 korona, II-ik 2 korona, III-ik 1 korona és IV-ik hely 50 fillér. A hangverseny műsora a következő:

I. Mária gyermekek indulója Serustól, zongorán a szerző adja elő.

II. Corda pro Te ardent . . . kezdetű egyházi éneket, (Serustól, Peszky Ferenc teológiai tanár latin fordítása) zengi a szerző.

III. A szűz anya fájdalmi! Klasszikus zenemű, Serustól, a szerző játssza zongorán.

IV. Mária dicsőítése! Vallásos ének Serustól, a szerző éneklí s kíséri magát zongorán.

V. Názáreti örömhángok. Klasszikus zongoradarab Serustól, a szerző adja elő.

VI. Mindig veled vagyok . . . kezdetű egyházi dalművet Serus, a szerző adja elő.

VII. A szent Kereszt lábainál. Klasszikus vallásos zenemű Serustól, a szerző.

VIII. Ave Mária! Egyházi dalmű Serustól, éneklí a szerző.

IX. Jézus Keresztjéhez! Vallásos költemény Serustól, szavalja a szerző.

X. Ábránd a legszentebb Szívnél közbenjáró Miasszonyunkról! Klasszikus zenemű Serustól, a szerző adja elő egyházi hangversenye befejezésül.

TÁVIRATOK.

Rabló cigányok.

Liptó - Szentmiklós, március 17. K.-Poriban a falubeli cigányok Schwartz Márkus ottani kereskedőnek libát adtak el és közben megíesték, hol tartja a pénzt. Éjjel azután megrohanták az öreg házaspárt és ötszáz koronát elraboltak tőlük. A csendőrök már másnap kézrekerítették a rabló cigányokat; de a pénzt nem találták meg, mert az állítólag a cigányok vezérénel van, akit még nem sikerült elfogni.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői

— Délután 4 órakor. —

Budapest, márc. 17		
Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	—	10.38
Rozs okt.	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt.	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	6.85
Tengeri jul.	—	6.69

Értéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, márc. 17		
Osztrák hitelrészvény	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	748.—
Leszámitoló bank	—	743.75
Rimamurányi	—	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	—	692.25
Közuti vasut	—	552.—
Városi villamos vasut	—	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1909. márc. 17

Magyar arany járadék 4 száz.	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	240.—	
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	95.50	
Magyar nyerevény sorsjegy kölcsön	33.50	
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	94.50	

REGÉNYCSARNOK.

FALUSI TÖRTÉNET.

VIG REGÉNY.

Irta: Faragó Béla.

(Folytatás.)

11

— Azután írjon Barnabás és küldjön régi újságokat, a melyben regények és versek vannak. A tavasszal látjuk ugye?

— Ha az ur akarandja és élek . . .

Pincédén Szadellői távozásával beköszöntött a holt évad. A nagy sőr miatt frau von Spektakl átköltözött Mézesekhez és a mint mondta volt, megkezdődtek az aranjúci szép napok . . . Azaz a disznótörök, névnapok, parasztlakodalmak. Frau von Spektakl vitte a postát, miután Mézes Miklós ugam nem bírt volna ezen eligazodni . . .

Frau von Spektakl etették, itatták, ő meg táplálta Ilona regényes hajlamait. Leányom, eljön, a herceg itt lesz, ha nem is az, legalább egy gazdag angol lord, a ki a különösség miatt el fogja venni.

Igy teltek a napok, kiki saját módszere szerint ábrándjainak élt.

Egyik várta az ebédet, másik a legközelebbi disznótört, harmadik a herceget.

Miklós bácsi ugy látszik megint hetes számba lépett, a mikor nemcsak a cigány, de minden közönséges halandó változik, mert nemcsak nézett, hanem sóhajtott, sőt beszélt is frau von Spektaklnak, milyen rossz csizmákat varrnak ma.

— Finom csizmái voltak a boldogult kapitánynak.

— Nekem is van egy rokonom Parázs Emánuel, annak a csizmadiák remekbe dolgoznak.

— No nekem is rossz cipőket varrnak itt, de megálljunk, ha Pestre megyünk lakni . . . Honának időközben kérője akadt.

Egy este nagy szerényen kopogtatott be a tanító, kit a szomszéd fauba megválasztottak rektornak. Elkezdett beszélni, milyen jó rektoria az. Szép három szoba, nagy kert, gyönyörű káposztás, kitűnő gyümölcsták.

— Az elődöm nagy pomológus volt. Sok kiállításra nyert. Nem tetszett a nevét teensasszonyhoz az újságban olvasni? Bojtorján Gábor.

— Nem én, tisztelt rektor ur, sem az újságban, még kevésbé az officislistában, a góthai almanachban meg éppen nem.

— Bence van pedig kérem a szuperintendencia almanachjában.

Szuperintendent kem regiment . . .

— Nem tesz semmit, kérem alássan! De hol is hagytam el? Ahán; megvan. Nagyon szép ház az az én házam. Van egy kis kert a házam előtt.

— Talán virágmagokat jött kérni a rektor ur?

— Nem éppen azt kérem, de . . .

— De?

— Virágot.

— Télien?

— Az a virág, akit én kérek, mindig díszlik, díszes és szép; tél, tavasz, nyár és ősz egyaránt bámulja pompáját.

— A herr rektor ráthselekben beszél, Ilona, hol van az én ráthselbuchom . . . ?

— Nem kell oda teensasszony talányfejtés, maglejteni azt minden józan eszű ember. Nem jó az embernek egyedül lenni, engem sem a gólya költött, ha nagyon szép nem vagyok is, de nagyon jó szívem van, azért jöttem az Ilona kisasszonyhoz . . .

— Levelet akar feladni, elmuit hat óra . . .

— Az én leveletem fel lehet venni későbbben is, olyan nyitott, akár csak a tenyere. Ha az Ilona kisasszony jó szívvvel van hozzám, ugy legyen a feleségem. Megbecsülöm, arany lesz a dolga, majd 200 forint a fizetésem.

A szegény rektor mig ezt a beszédet elkövette, lángveres lett. Meg kellett kapaszkodnia a széken, mert hanyatthomlik esik körülben a szoba földjére. Ilona kiszaladt a szobából, annyira neki pirult, hogy fehér kötszékével oltogatta a haragos pirosságot. Ő is küszke volt, a szegény teremtes.

Miklós bácsi nézett . . .

Frau von Spektakl azonban megtartotta az egyensúlyt . . .

— Hát mit szól ehhez herr von Mézes?

Rektornak neveltem én a maga leányát?

— Mit szólok? Azt mondom, hogy semmit sem szólok, hanem irok Parázs Emánuel bátyámnak, Stanci nénémnek, az egész nemes atyafiságomnak, hadd jöjjenek és skutikázzák ki ezt a toladó fattyut . . .

— Jól van Mézes ur, ne olyan haragosan, most is ki van törve a csizmája sarka, lesz az még csámpásabb is . . .

— Ejnye azt a teremburáját, hordja el magát, mert mindjárt kidobom.

A szegény fiatal ember ugy támolygott ki a szobából, mintha részeg lett volna. Azt se mondta: Isten áldjon. Távoztában hallotta frau von Spektaklnak a katonai műszótárból kiválasztott szitkozódásait.

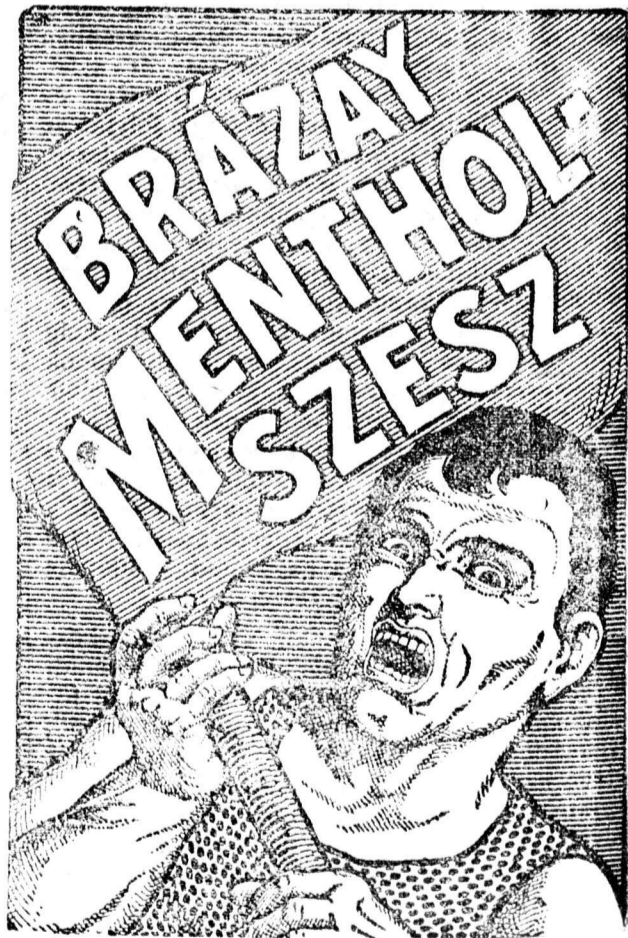
(Folyt. köv.)

A szerkesztőségétől letelező

Dr. VUOSKICS GYULA.

NYILTTÉR.

Az élet minden bajában legjobb segítség és legmegbízhatóbb háziszser a

ERŐSIT! SEGIT! MEGOV!

Egy üveg ára 40 fillér.
Kapható mindenütt.

Alkalmas olvasmányok a nagyböjtre!

Dr. Prohászka Ottokár

székésbbrvári püspök urnak legutóbb megjelent nagyszabású műve:

Elmélkedések az evangéliumról.

E kiváló mű finom bibliapapírra van nyomva s kis 8-adrót alakban 736 oldalra terjed.

Ára vászonkötésben 8 kor., bőrkötésben 10 kor.

Kapható Buzárovits Gusztáv könyvkiadóhivatalában Esztergomban.

Ugyanott kapható az illusztrált szerzőnek eddig megjelent többi nagybecsű műve is, ugymint:

Isten és a Világ. Különös tekintettel a természet-tudományokra. Második kiadás. Nagy 8-adrét, 250 oldal. Ára füzve 2 kor., 40 fill., kötve 3 kor., 40 fill.

A keresztény bűnbánat és bűnocsánat. A budapesti m. kir. tudományegyetemen hittani kara által a Horváth-féle jutalommal kitüntetett pályamunka. Második kiadás. Nagy 8-adrét, 325 oldal. Ára füzve 4 kor., kötve 5 kor.

Föld és Eg. Kutatások a geologia és theologia érintkező pontjai körül. Harmadik kiadás. Nagy 8-adrét 462 oldal. Ára füzve 6 kor., kötve 7 kor., 50 fillér.

Dominus Jesus. Nyolc konferencia, melyet a budapesti egyetemi templomban tartott dr. Prohászka Ottokár. Második kiadás. 8-adrét, 118 oldal. Ára füzve 1 kor., 20 fill., kötve 1 kor., 80 fillér.

A diadalmas világnézet. Második kiadás. Nagy 8-adrét, XII és 292 oldal. Ára füzve 4 kor., kötve 5 kor., 20 fill.

Egybe ajánlom a fűző urak becses figyelmébe dusan berendezett és nagyválasztéku szent kép, rózsafűző és imakönyv raktáramat a legjutányosabb árak mellett.

Mutatvány küldeményeket választás végett, valamint minta-képeket kívánatra szívesen küld

Buzárovits Gusztáv

könyvkiadóhivatala, könyv- és műkereskedése Esztergomban.

Közgazdasági Bank Részv.-társ.

Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

(Betét kamatadót az intézet fizeti.)

Szőlőtulajdonosok figyelmébe!

Ajánlom az igen tisztelt szőlőbirtokosok figyelmébe elsőrendű hasított

tölgyfa karóimat

1-80 és 2 m. hosszúságban a legjutányosabb árak mellett. A karók, szén és fátelapemen a vasutnál megtekinthetők.

Iroda telefon 295. — faraktár telefon 821.

Tisztelettel

Szt. János-u. BRÓDI SAMU
26. szám. szén, és fakereskedő.

A folyó hó végén nyilvános aláírásra kerülő

4 1/2 % m. kir. kincstári jegyekre

előjegyzéseket az eredeti felvételek mellett elfogadunk.

MAGYAR BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor
butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő, szalon berendezések, mindennemű modern stílus szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok rendkívül nagy választékban. 220

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak

Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

Alapított 1839-ben.

Alapított 1889-ben.

Berkes Bertalan

Nagyvárad, Zöldfa-utca 21. sz. a.

TELEFON 180. TELEFON 180

A tisztaság kedvelők szíves figyelmébe ajánlom »Emke« parquette és padlófénymázam, kerti butor festékeim mindenféle színben brundinom, butor, réz és ezüst tisztító szereim és cipőcrémem. Vevőimet 20 év óta elismert pontos kiszolgálásban és olcsó árban részesítem.

!! Kérem címemre ügyelni. !!

Magyar forrás. **Hugyhajtó és Hugysavoldó** Magyar forrás. **Szultán-forrás.**

Nagyon kellemes, tiszta ízű, szénsavban gazdag, dus Lithion-tartalmu ásványviz.

Gyógyító és üdítő ital.

Dus Lithion tartalma következtében sikerrel alkalmazható vese-, húgykö- és hólyagbajok esetében, továbbá a légző- és emésztő-szervek hurutos bajainak gyógyítására.

SZULTÁN Lithion-gyógyforrás-vállalat.

Kütközétség és központi iroda: EPERJES. Igazgatóság: BUDAPEST, IV., Ferencz József-rakpart 22. — Kapható már külföldön is a következő városokban: Brüsszelben, Páris, London, Newyork, Ostendében.

Telefon Eperjesen: 74.

Telefon Budapesten: III-93.

Főraktár Nagyváradon: KÁDÁR JÁNOS Rákóczi-út.

BELÉPÉSI FELHÍVÁS.

A „MAGYAR TAKARÉKSZÖVETKEZET“

1909. évi július hó 1-én új évtársulatot kezd, mely 1912. június hó végéig tart.

A szövetségbe tagul bárki beléphet, ha legalább egy üzletrészt jegyez, vagyis legalább 20 fillér heti befizetésére kötelezi magát. A befizetett összeg három év leletével, kamat és nyereséggel együtt a résztvevőknek készpénzben fizetetik vissza. Minden tag több üzletrészt jegyezhet.

A befizetési könyvecskék mindjárt a belépés alkalmával szolgáltatnak ki.

Vidéki tagok a befizetéseket posta cheque által teljesíthetik (portómentesen). A szövetség célja a takarékoskosságot előmozdítani és tagjainak lehetővé tenni, hogy szükség esetén gyorsan olcsó kölcsönhöz juthassanak, nemcsak a befizetett összeg erejéig, hanem azon felül is. Most végződő évtársulatunk is igen szép eredménnyel működik; tagjai a rendes takarékpénztári kamatlábnál jóval magasabb osztalékban részesülnek.

A szövetség helyisége a Magyar Bank részvénytársaság I. emeleti üzlethelyiségében van, Nagyváradon, („Fekete Sas“ bérpalota).

Jegyzések már a mai naptól kezdve elfogadtnak, melynek mielőbbi eszközölsére felkérjük a szövetséget t. tagjait, valamint az újonnan belépni szándékozókat.

Nagyvárad, 1909. március havában.

A »Magyar Takarékszövetkezet« igazgatósága:

Dr. Adorján Emil

Lukács Géza, elnök.

Darvassy Lajos

Köszeghy József

Szilárdy Ernő

Dr. Kurländer Ede.

Belépési felhívás a 6-ik évtársulatba.

A Belvárosi Takarékpénztár kebelében alakult **Belvárosi Takarékos és Hitelszövetkezet** minden év január és július elsején egy-egy három évig tartó új évtársulatot nyit. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér fizetendő, melynek összege a három év elteltével a felmerülendő haszonnal együtt fog az üzletrészeseknek visszafizettetni.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani s a tagok hiteligenyeit kielégíteni. Szövetkezetünk tehát amellyel, hogy a takarékoság ügyét szolgálja tagjainak betéteik négyötödrésze erejéig kölcsönt is nyújt.

Vidéki tagok a heti befizetéseiket befizetési lapok útján teljesíthetik.

Felvételidíj üzletrészenként 10 fillér s az első betét befizetésekor mindenki megkapja a saját nevére kiállított betéti könyvecskéjét.

Szövetkezetünk igen tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik szövetkezetünk tagjai óhajtanak lenni felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti helyiségünkben (Rákóczi ut, Barts—Óvári palota) bármikor jelentkezni sziveskedjenek.

A Belvárosi Takarékos és Hitelszövetkezet igazgatósága.

Hirdetések

felvételnek

a kiadóhivatalban.

Zongora hangolást

: lelkiismeretesen eszközlők:
Gärtner Jenő Magyar-u. 21.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa darabja 4.50 kor. 100 gyertyás 7 kor. 50 fill.

10 drb. egyidejű vételnél 10% eng.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér, tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű izzólámpa különlegességek, fényképező-lámpák, ugyancsak 5 százalékkal kartell áron alól kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen különre célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és mindenre szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeltes szolgáltat.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készíti:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltnak.

Levéllejek,

számlák, felragaszok,
báli meghívók,
táncrendek, etlapok,
naptárak,
palackfeliratok,
névjegyek,

gyűszőlapok
síb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktáron.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.